



JAAR  
VERSLAG

# 2018



## VBT MISSIE

Het VBT vertegenwoordigt en behartigt, op zowel nationaal als internationaal vlak, de belangen van de Belgische producentencoöperaties in de groente- en fruitsector. Het werkt daar waar nodig samen met andere organisaties, federaties of betrokken stakeholders. Tevens biedt het VBT haar leden een platform aan voor overleg en uitwisseling. Het verstrekt sectorrelevante informatie aan haar leden en kan in welbepaalde domeinen optreden als dienstverlener.

JAAR  
VERSLAG

Verantwoordelijke uitgever: Luc Vanoirbeek - Tiensevest 136 - 3000 Leuven

De foto's in deze publicatie zijn beschikbaar gesteld door VLAM en de VBT-leden.

# Inhoud

Woord vooraf.....	5
VBT-Leden.....	7
1. Leden.....	7
2. Aanvoer en omzet.....	8
VBT Organisatie.....	18
3. Bestuursorganen.....	19
4. Werkgroepen.....	19
5. Externe vertegenwoordigingen.....	20
VBT-Activiteiten.....	22
6. Gemeenschappelijke Marktordening.....	23
7. Responsibly Fresh.....	25
8. Export derde landen.....	27
9. Databeheer.....	31
10. Simultaanverkoop.....	33
11. Logistiek.....	34
12. Kwaliteitssystemen.....	36
13. Productmonitoring.....	38
14. Promotie.....	39
15. Onderzoek.....	41



## Woord vooraf

2018 was op diverse vlakken een uitzonderlijk jaar voor de Belgische fruit- en groentesector. De extreem lange droogteperiode en de daarmee gepaard gaande hittegolf maakten het de producenten van fruit en groenten extra lastig om een kwalitatief hoogstaand product af te leveren. Toch bedroeg de totale productomzet van alle bij het VBT aangesloten veilingen nog € 933,5 miljoen in 2018. Daarmee werd een vrijwel gelijkaardige omzet gerealiseerd als in 2017 (-1,1%). De gevolgen van de klimaatopwarming laten zich stilaan voelen en het is in 2018 voor iedereen duidelijk geworden dat de beschikbaarheid van water voor onze tuinbouw van groot belang is.

Het VBT nam ook in 2018 een voortrekkersrol op in de promotie van de principes van de Gemeenschappelijke Marktordening. Het VBT deed dit als actieve organisatie in het kader van de internationale landbouworganisatie Copa-Cogeca. Het doet dan ook deugd om te zien dat de Europese Commissie in de voorstellen voor het nieuw Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid de rol van producentenorganisaties sterk wil blijven ondersteunen.

In 2018 stelde het VBT haar derde duurzaamheidsrapport voor in het kader van Responsibly Fresh. Uit dit rapport blijkt dat de collectieve duurzaamheidsinspanningen van producenten en hun coöperaties wel degelijk een vooruitgang betekenen op het vlak van de duurzame ontwikkeling van de fruit- en groentesector. In het najaar van 2018 werd trouwens gestart met de vernieuwing van het duurzaamheidsproject om nog beter werk te maken van duurzame ontwikkeling. Want, wij zijn ervan overtuigd dat 'de toekomst duurzaam zal zijn of niet zal zijn'.

Het VBT bleef actief inzetten op het bewerken van bestaande en het aanboren van nieuwe exportmarkten. De exportfocus op een diversiteit van product-landcombinaties is een must voor de duurzame ontwikkeling van de Belgische fruit- en groentesector. Voor het verkrijgen van markttoegang werd nauw en succesvol samengewerkt met het FAVV en VLAM.

Een van de kernopdrachten van het VBT is het ter beschikking stellen van transparante data van de fruit- en groenteanvoer en -prijzen. In 2018 werd deze opdracht door het VBT verder op een zeer adequate manier gerealiseerd.

Tenslotte wensen we een speciaal woord van dank te richten aan Philippe Appeltans, de voormalige algemeen secretaris van het VBT. Philippe stond jarenlang aan het hoofd van het VBT en zette het VBT op een uitstekende manier op zowel de nationale, de Europese als de internationale kaart. Op 1 september 2018 maakte hij de overstap naar BelOrta als algemeen directeur. Wij danken Philippe voor zijn mateloze inzet en wensen hem veel geluk toe in zijn nieuwe functie.

We wensen u veel leesplezier,

Rita Demaré  
Voorzitter

Luc Vanoirbeek  
Algemeen secretaris

# VBT-LEDEN





# 1. Leden

## **Belgische Fruitveiling (BFV)**

*Voorzitter*, Eric Champagne - *Directeur*, Filip Lowette  
Montenakenweg 800, B - 3800 Sint-Truiden  
Tel. 011/69 34 11  
E-mail [bfv@bfv.be](mailto:bfv@bfv.be) - [www.bfv.be](http://www.bfv.be)

afd. Glabbeek  
Craenenbroekstraat 30, B - 3380 Glabbeek  
Tel. 011/69 35 60  
afd. Vrasene  
Provinciale baan 46, B - 9120 Vrasene  
Tel. 011/69 35 40

---

## **BelOrta**

*Voorzitter*, Dirk Bertels - *Directeur*, Philippe Appeltans,  
Chris De Pooter  
Mechelsesteenweg 120, B - 2860 Sint-Katelijne-Waver  
Tel. 015/55 11 11  
E-mail [info@belorta.be](mailto:info@belorta.be) - [www.belorta.be](http://www.belorta.be)

afd. Borgloon  
Kernielerweg 59, B - 3840 Borgloon  
Tel. 012/67 01 00  
afd. Zellik  
Z.4 Broekooi 100, B - 1730 Asse  
Tel. 02/481 08 88

---

## **Coöperatie Hoogstraten**

*Voorzitter*, Dirk Van den Plas  
*Directeur*, Gaston Opdekamp  
Loenhoutseweg 59, B - 2320 Hoogstraten  
Tel. 03/340 02 11  
E-mail [info@hoogstraten.eu](mailto:info@hoogstraten.eu) - [www.hoogstraten.eu](http://www.hoogstraten.eu)

---

## **European Fruit Co-operation (EFC)**

*Voorzitter*, Sjors Kruiper - *Directeur*, Ilse Hayen  
Kernielerweg 59, B - 3840 Borgloon  
Tel. 012/33 99 00  
E-mail [info@efcfruit.com](mailto:info@efcfruit.com) - [www.efcfruit.com](http://www.efcfruit.com)

## **Groupeement des Producteurs Horticoles Namurois**

*Voorzitter*, Pascal Bolle - *Directeur*, Clémentine Lecomte  
Rue de la 1ère Armée Américaine 165, B - 5100 Wépion  
Tel. 081/46 11 28  
E-mail [info@crieedewepion.be](mailto:info@crieedewepion.be) - [www.crieeauxfraises.be](http://www.crieeauxfraises.be)

---

## **Ingro**

*Voorzitter*, Johan Vanneste - *Directeur*, Hilde Dhuyvetter  
Diksmuidsesteenweg 329 B, B - 8800 Roeselare  
Tel. 051/26 01 10  
E-mail [info@ingrocvba.be](mailto:info@ingrocvba.be) - [www.ingrocvba.be](http://www.ingrocvba.be)

---

## **Logistieke en administratieve veilingassociatie (Lava)**

*Voorzitter*, Didier Algoet - *Directeur*, Maarten De Moor  
Leuvensesteenweg 130 A, B - 3191 Hever  
Tel. 015/50 42 50  
E-mail [lava@lava.be](mailto:lava@lava.be) - [www.lava.be](http://www.lava.be)

---

## **Limburgse Tuinbouwveiling (LTV)**

*Voorzitter*, Dirk Jans - *Directeur*, Wilfried Jeurissen  
Industrieweg 1035, B - 3540 Herk-de-Stad  
Tel. 013/55 54 08  
E-mail [info@ltv.be](mailto:info@ltv.be) - [www.ltv.be](http://www.ltv.be)

---

## **REO Veiling**

*Voorzitter*, Rita Demaré - *Directeur*, Paul Demyttenaere  
Oostnieuwkerksesteenweg 101, B - 8800 Roeselare  
Tel. 051/23 12 11  
E-mail [info@reo.be](mailto:info@reo.be) - [www.reo.be](http://www.reo.be)

---

*Toestand op 31 december 2018*

## 2. Aanvoer en omzet

### Omzet VBT-veilingen

De globale productomzet van alle bij het VBT aangesloten veilingen bedroeg € 933,5 miljoen in 2018 en lag hiermee in de lijn van 2017 (€ 944,1 miljoen, -1,1%) en 2016 (€ 926,4 miljoen, +0,8%). Terwijl de groentesector in 2018 een omzetstijging kende van ruim 3% tegenover 2017, noteerde de fruitsector een omzetzdaling van ruim 8%.

Tabel 1: Omzet VBT-veilingen per deelsector - 2013-2018

€ 1.000	Groenten	Fruit	Totaal
2013	501.231	299.400	800.631
2014	484.139	321.697	805.836
2015	582.140	339.705	921.845
2016	592.295	334.080	926.375
2017	598.003	346.054	944.057
2018	616.575	316.887	933.462

**BelOrta** sloot 2018 af met een productomzet van € 432,5 miljoen. Dit is een toename van 3% ten opzichte van 2017 en van 8% tegenover 2016.

Ruim driekwart van de totale omzet werd gerealiseerd door groenten. Deze steeg met 7% in vergelijking met 2017. De belangrijkste groente op BelOrta blijft tomaten. De extreme weersomstandigheden in 2018 hebben de prijsvorming sterk beïnvloed. Bepaalde tomatensegmenten noteerden in de hete zomermaanden dramatisch lage prijzen. Op jaarbasis wist de hogere aanvoer van alle tomaten tezamen de lagere middenprijs te compenseren, wat resulteerde in een lichte omzetstijging van bijna 2%. De omzettoename van komkommers (+48%), witloof (+12%) en paprika (+9%) was in 2018, anders dan bij tomaten, te wijten aan de hogere middenprijs, gezien de kleinere aangevoerde volumes.

De omzet van fruit daalde in 2018 met bijna 10% in vergelijking met 2017. Het aardbeiseizoen kende in 2018 een grillig prijsverloop met een omzetafname van bijna 5% als gevolg. De perenomzet daalde met bijna 14% ondanks een gelijkaardige aanvoer aan deze in 2017. In 2018 werden bijna 10% minder appels verhandeld tegen een prijs die bijna één vijfde lager lag dan in 2017, wat leidde tot een omzetafname van 26%. Houtig kleinfruit werd 9% meer aangevoerd op BelOrta, de grootste veiling voor houtig kleinfruit, weliswaar tegen een lagere middenprijs met een omzetzdaling van ruim 3% als resultaat.

Tabel 2: Omzet VBT-veilingen per deelsector - 2018

€	Groenten	Fruit	Totaal
BelOrta	333.933.360	98.608.604	432.541.964
BFV	95.608	87.104.163	87.199.771
Coöperatie Hoogstraten	117.612.401	98.008.387	215.620.788
Criée de Wépion	0	668.936	668.936
LTV	2.058.656	10.771.781	12.830.437
REO Veiling	162.875.238	21.725.365	184.600.603
Totaal	616.575.263	316.887.236	933.462.499

De productomzet van **Coöperatie Hoogstraten** bedroeg € 215,6 miljoen in 2018. Dit betekent een daling van 7% ten opzichte van 2017 en van ruim 1% tegenover 2016.

De groenteomzet daalde met bijna 9% in vergelijking met 2017. De fruitomzet nam af met 5%. Ruim de helft van de totale omzet bestond uit groenten. Zowel tomaten als paprika werden minder aangevoerd. Bovendien werden tomaten verhandeld tegen een lagere middenprijs dan in 2017. De prijsvorming van paprika daarentegen, lag iets hoger dan in 2017. Toch sloten beide producten 2018 af met een omzetzijding van ruim 10% ten opzichte van 2017.

Het belangrijkste product op Coöperatie Hoogstraten, de grootste zachtfruitveiling, blijft aardbeien. In 2018 lag de aardbeiomzet ruim 5% lager dan in 2017. De betere middenprijs op jaarbasis (+2%) kon de lagere aanvoer (-7%) niet compenseren.

De **REO Veiling** realiseerde in 2018 een productomzet van € 184,6 miljoen wat een toename is ten opzichte van 2017 en 2016 van respectievelijk ruim 5% en 4% en wat van 2018 het sterkste jaar ooit maakt.

In 2018 steeg de omzet van zowel groenten (+5%) als fruit (+9%) in vergelijking met 2017.

De hogere aanvoer van tomaten kon de lagere middenprijs compenseren met een omzetzijding van bijna 10% als resultaat. Prei daarentegen, werd minder aangevoerd dan in 2017. In combinatie met de lagere middenprijs sloot de REO Veiling, de grootste preiveiling, dit product in 2018 af met een omzetzijding van 7%. Bij aardbeien zorgden een verhoogde aanvoer en een sterke prijsvorming voor een omzetzijding van meer dan 11%, wat een recordomzet betekende.

De productomzet van de **Belgische Fruitveiling (BFV)** bedroeg € 87,2 miljoen in 2018 wat een daling betekent van 16% tegenover 2017 en van 7% in vergelijking met 2016.

Bijna 90% van de totale omzet van de Belgische Fruitveiling, de grootste hardfruitveiling, werd gerealiseerd door peren en appels. De perenomzet nam in 2018 af met ruim 16%. Er werden minder peren aangevoerd dan in 2017 tegen een gevoelig lagere middenprijs vanaf september. De appelomzet werd zwaar getroffen (-25%) door enerzijds de kleine aanvoer tijdens de eerste jaarhelft, ten gevolge van de late lentedonachtvorst

Tabel 3: Omzet VBT-veilingen - 2017 & 2018

€	2017	2018	2018/2017 %
BelOrta	420.713.425	432.541.964	+2,8
BFV	103.851.781	87.199.771	-16,0
Coöperatie Hoogstraten	232.137.014	215.620.788	-7,1
Criée de Wépion	832.352	668.936	-19,6
LTV	11.262.127	12.830.437	+13,9
REO Veiling	175.260.057	184.600.603	+5,3
Totaal	944.056.756	933.462.499	-1,1

in april 2017 en anderzijds de slechte prijsvorming vanaf september, veroorzaakt door de recordoogst van seizoenen 2018/2019.

De aardbeiomzet daalde in 2018 met ruim 3% in vergelijking met 2017 omwille van het verlaagde volume. De kersenomzet daarentegen, steeg met 48% dankzij de verdubbelde aanvoer ten gevolge van het goede weer. Ook het houtig kleinfruit kon hierdoor een omzetstijging realiseren.

De **Limburgse Tuinbouwveiling (LTV)** sloot 2018 af met een productomzet van € 12,8 miljoen wat een sterke omzetstijging betekent van 14% ten opzichte van 2017 en van 77% tegenover 2016.

Bijna 85% van de totale productomzet werd verwezenlijkt door fruit. Omwille van de verhoogde aanvoer van hardfruit in 2018, steeg de omzet van peren met 13% en die van appels met 23%. Aardbeien noteerden in 2018 een lagere omzet (-14%) dan in 2017 ten gevolge van een slechte prijsvorming. Het kleinere aandeel groenten betreft voornamelijk sla.

De Waalse aardbeiveiling **Criée de Wépion** kende in 2018 een verdere omzetafname in vergelijking met 2017 en 2016, respectievelijk van 20% en 31%. De aardbeiomzet in 2018 bedroeg bijna € 669.000.

Naast de klassieke veilingen is ook **Ingro**, een producentenorganisatie voor industriegroentetelers, lid van het VBT. Ingro sloot 2018 af met een Waarde Verkochte Productie van € 96 miljoen. Dit is de tweede hoogste omzet sinds de oprichting 14 jaar geleden. De belangrijkste producten blijven bloemkool, spruitkool, prei, bonen en wortelen.

### Aanvoer en omzet producten

De productie evenals de vermarkting van onze groenten en fruit werden in 2018 alweer sterk beïnvloed door klimatologische omstandigheden. 2018 was namelijk uitzonderlijk warm, zeer abnormaal zonnig en buitengewoon droog. Kenmerkend voor 2018 waren de aanhoudende droogte van begin mei tot november, de intense hittegolf van eind juli en begin augustus en de laattijdige koude periodes van eind februari/begin maart en midden maart.

De extremen in het weer hadden een grote impact op de productie- en oogstomstandigheden in zowel de groente- als de fruitsector en dit op nationaal en internationaal niveau. Bovendien speelt het weer een bepalende rol in de consumptie en bijgevolg de prijsvorming van groenten en fruit.

Het jaar kende een milde start, maar januari was erg somber. Het was nooit echt koud in januari. Februari daarentegen, was een koude, maar droge en zonnige wintermaand.

De glasgroenten ondervonden duidelijk concurrentie van het grote volume importproduct uit het Zuiden, waar in tegenstelling tot vorig jaar de winter minder extreem verliep. De lage prijsvorming omwille van de Spaanse overproductie en de nog beperkte belangstelling van de consument leidden tot een moeilijke seizoenstart van tomaten en aubergines. Bovendien zorgden de normale weersomstandigheden in Zuid-Europa ervoor dat er voldoende product was in die regio's waardoor de prijs gedurende het ganse eerste

kwartaal onder druk kwam te staan.

Ook de marktsituatie voor de wintergroenten was slecht in het eerste kwartaal van 2018. Ten gevolge van het aanhoudende warme weer tijdens het groeiseizoen (najaar en winter van 2017) waren de Europese producties bijzonder groot. Dit, in combinatie met een matige vraag van de consument, resulteerde in een slechte prijsvorming van onder andere prei en witloof.

De eerste koudeprik kwam pas eind februari. De winter bleef aanhouden in het begin van maart en ook midden maart werden maximumtemperaturen genoteerd rond en onder het vriespunt. Deze weersomstandigheden brachten voor prei verandering in de marktsituatie waardoor de prijzen aantrokken.

De warme aprilmaand werd gevolgd door meer warmte en droogte in de maanden mei en juni. Voor asperges leidde dit zonnige, warme weer tot aanvoerpieken vanaf eind april tot eind mei met zeer lage prijzen tot gevolg. Niettegenstaande de lagere productie in juni herstelden de prijzen zich niet.

De teelt en oogst van openluchtgroenten, zoals bloemkool en andere koolsoorten, hadden tevens zwaar te lijden onder de hitte en de droogte, ook in de ons omringende landen. Dit resulteerde in een lagere productie wat de prijsvorming weliswaar ten goede kwam.

Voor tomaten daarentegen, zorgde het warme, zonnige weer voor ideale groeiomstandigheden. De goede zettingen leidden in de maanden juni, juli en augustus tot hoge producties en bijgevolg slechte prijzen. Ook aubergines noteerden slechte prijzen ten gevolge van de grote aanvoer. De prijsvorming van komkommer was wel goed dankzij de grote vraag van de consument in combinatie met het licht afgenomen areaal.

In de maanden juli en augustus bleef het over het algemeen (met uitzondering van lokale onweersbuien) zeer droog. De hittegolf eind juli en begin augustus versterkte de droogte nog. Het was de warmste zomer sinds het begin van de waarnemingen.

Ondanks het harde werk van de producent om de openluchtteelten te beregenen resulteerde het watertekort in een kleinere opbrengst. Het kleine volume openluchtgroenten werd verkocht aan hoge prijzen.

Voor witloof zorgden het beperkter aanbod en een verhoogde consumptie, ook in Frankrijk, voor een gezonde marktsituatie en trokken de prijzen in augustus voor het eerst aan in 2018.

De prijsvorming van paprika bleef ondanks enkele hoge aanvoerpieken in augustus en september behoorlijk. Tomaten kenden vanaf september voor het eerst in 2018 een sterke prijsvorming. Door mindere zettingen tijdens de periodes van de hittegolven viel de tomatenproductie namelijk terug. De prijzen van aubergines trokken aan vanaf augustus ongeacht de op dat moment nog grote aanvoer. De prijsvorming van alternatieve slasoorten verliep tijdens de zomermaanden daarentegen heel moeilijk omwille van de toenemende buitenlandse concurrentie. Bepaalde traditionele afzetgebieden zoals Frankrijk en Duitsland zijn steeds meer zelfvoorzienend en hebben daardoor steeds minder nood aan importproduct.

In het najaar waren de maanden september, oktober en november droger dan gemiddeld en uitzonderlijk zonnig. De lange en extreme droogte in gans Europa zorgde voor schaarste aan kwaliteitsvolle verse groenten. De productie van de meeste openluchtgroenten werd nog steeds afgeremd. Prei en kolen kenden

lagere oogstvolumes met een goede prijsvorming als resultaat. Het oogstvolume van vollegrondbloemkool daarentegen, trok hard aan in oktober waardoor de prijzen sterk onder druk kwamen te staan. Tomaten, aubergines, courgettes en witloof noteerden sterke prijzen in het najaar. Voor de meeste groentesoorten werd de goede prijsvorming doorgetrokken tot aan het jaareinde.

In 2018 heeft voornamelijk de aanhoudende droogte vanaf het voorjaar tot diep in het najaar geleid tot een verlaagde aanvoer, een moeilijke afzet en een grillig prijsverloop van nagenoeg alle belangrijke groentesoorten, aangevoerd op de VBT-veilingen en opgenomen in tabel 4.

Tomaten kenden in 2018 een gelijkaardige aanvoer aan deze in 2017. De lagere middenprijs (-8%) veroorzaakte bijgevolg een omzetsdaling van bijna 8%.

Het licht verminderde volume (-2%) konkommers werd in 2018 verhandeld tegen een prijs die de helft hoger lag dan in 2017. Dit resulteerde in een sterke omzetsijging van 53%.

Ook witloof en prei werden in 2018 iets minder aangevoerd (-2%) in vergelijking met 2017. De omzet van witloof steeg met 11% dankzij de hogere middenprijs (+13%). De prei-omzet daalde daarentegen met 9% ten gevolge van de lagere middenprijs (-7%).

De paprika-aanvoer lag in 2018 lager voor de vier kleuren (geel -7%, groen -6%, oranje -1% en rood -9%) dan in 2017. Paprika kende gemiddeld normale prijzen, echter met grote prijsschommelingen. De middenprijs van gele en oranje paprika lag respectievelijk 22% en 20% hoger dan in 2017 wat resulteerde in een omzetsijging van 13% voor gele en 19% voor oranje paprika. Rode paprika scoorde prijstechnisch 6% beter in 2018, maar kende een omzetsdaling van 3% door het kleinere aangevoerde volume. Uitsluitend groene paprika sloot 2018 af met een lagere middenprijs (-5%), waardoor de omzet daalde met 10% in vergelijking met 2017.

Kropsla wist in 2018 het beperkter aanbod (-10%) te compenseren door de hogere middenprijs (+24%) wat leidde tot een omzetsijging van 11% ten opzichte van 2017.

Champignons konden de lagere aanvoer (-4%) echter niet goedmaken met de hogere middenprijs (+2%) met een omzetafname van 2% als resultaat.

Zowel vollegrondbloemkolen als courgettes werden in 2018 minder aangevoerd (-15%) dan in 2017. Courgettes kenden een goede prijsvorming in het voor- en najaar, maar noteerden over heel 2018 een middenprijs die een kwart lager lag dan in 2017. Dit betekende een omzetsdaling van 36%. In tegenstelling tot courgettes, steeg de middenprijs (+41%) van vollegrondbloemkolen in 2018 wat leidde tot een omzetsijging van 20% tegenover 2017.



De enige groentesoort die in 2018 een hogere productie had dan in 2017 was aubergine ten gevolge van de areaaluitbreiding. Er werden 26% meer aubergines aangevoerd waardoor de omzet steeg met bijna 6% ondanks de lagere middenprijs (-16%).

Tabel 4: Aanvoer, prijs en omzet belangrijkste producten VBT-veilingen - 2017 & 2018

	2017			2018		
	Aanvoer kg, st	Prijs €/kg, st	Omzet €	Aanvoer kg, st	Prijs €/kg, st	Omzet €
Aardbeien (kg)	51.093.645	3,093	158.032.644	48.753.120	3,128	152.499.759
Appelen (kg)	103.435.955	0,459	47.477.103	98.778.986	0,372	36.745.783
Aubergines (kg)	11.036.022	1,088	12.007.192	13.908.914	0,911	12.671.021
Bloemkolen - vg (st)	10.730.861	0,591	6.341.939	9.136.744	0,833	7.610.908
Champignons (kg)	8.988.284	1,759	15.810.392	8.625.853	1,796	15.492.032
Courgettes groen (st)	43.952.871	0,248	10.900.312	37.314.822	0,186	6.940.557
Komkommers (st)	166.112.062	0,223	37.042.990	163.276.335	0,348	56.820.165
Kropsla (st)	74.523.850	0,327	24.369.299	66.987.467	0,405	27.129.924
Paprika (kg)	48.344.567	1,057	51.100.207	44.784.540	1,129	50.561.746
Peren (kg)	180.535.912	0,585	105.613.509	178.985.640	0,507	90.745.719
Prei (kg)	56.397.812	0,545	30.736.808	55.048.385	0,509	28.019.628
Tomaten - los+tros (kg)	209.601.724	0,766	160.647.588	209.732.818	0,706	148.003.079
Veldsla (kg)	1.728.491	3,363	5.812.915	1.650.432	2,568	4.238.309
Witloof (kg)	40.696.585	1,056	42.975.594	40.066.529	1,195	47.879.502
Totaal			708.868.492			685.358.132

Deze tabel weerspiegelt uiteraard niet de fluctuaties in prijs en aanvoer gedurende het jaar.

Ook in de fruitsector werd de productie en de prijsvorming beïnvloed door de weersomstandigheden en de internationale marktsituatie.

Het aardbeiseizoen is erg wisselend verlopen in 2018. De beoordeling ervan is bovendien sterk afhankelijk van de regio en de teeltwijze.

De productie van aardbeien onder glas kwam relatief laat op gang door een sombere start en koud voorjaar. Rond Pasen was de prijsvorming goed door een hoge vraag en een relatief beperkt aanbod. Vanaf midden april kwamen de prijzen echter zwaar onder druk te staan door een zeer grote aanvoer. De hoge tempera-

turen in mei lieten de verschillende plantingen samenlopen en de oogst van buitenteelten kwam vroeger op de markt. Bovendien was er in gans Europa een groot aanbod aardbeien van begin mei tot half juni. In juli steeg het volume vollegrondsaardbeien sterk waardoor de prijsvorming onder druk kwam te staan. Het zeer warme weer tijdens de oogst zorgde ervoor dat veel aardbeien niet tijdig konden geoogst worden wat leidde tot meer kwaliteitsproblemen met een beperkt uitstalleven tot gevolg. Het warme weer veroorzaakte eveneens een veel kortere oogst, waardoor verschillende teelten naar voren schoven. In september werden bijgevolg minder aardbeien aangevoerd wat de prijsvorming ten goede kwam. In oktober daarentegen, was er opnieuw een groot aanbod aardbeien op de markt, waardoor de prijs ineenzakke. De lagere aanvoer in november en december zorgde ervoor dat de prijsvorming zich herstelde.

De omzet van aardbeien daalde in 2018 met 3% omwille van de verlaagde aanvoer (-4%), terwijl de middenprijs over heel 2018 iets hoger (+1%) lag dan in 2017.

De perenmarkt kende het eerste kwartaal van 2018 een golvende prijsvorming vanwege een zeer onregelmatig aanbod en een wisselende kwaliteit. Van april tot juni waren de vraag en de prijsvorming stabiel. De Europese productie heeft de import van overzeese peren naar Europa duidelijk teruggedrongen. In tegenstelling tot in Nederland werden onze stocks sneller geruimd waardoor begin mei nog amper peren voorradig waren. Er werd een continue afzet gerealiseerd met geruimde stocks als resultaat. Ongeacht het ruime aanbod zomerfruit ten gevolge van het warme weer in mei en juni verliep de prijsvorming van peren aan het seizoen einde 2017/2018 correct.

De pluk van het nieuwe perenseizoen startte een week vroeger dan vorig seizoen en verliep van het begin tot het einde in vrij goed en droog weer. Omwille van gunstige weersomstandigheden waren de bloei, de fruitzetting en de juni-rui normaal. De droogte, in combinatie met de verschillende hittegolven, zorgde ervoor dat het bepalen van het ideale pluktijdstip bijzonder moeilijk was. De rijping verliep uitzonderlijk snel door de warme temperaturen, maar de vruchtmaat bleef achter omwille van de droogte. Dit plaatste heel wat telers voor een zwaar dilemma bij het bepalen van de start van de pluk. Ondanks de Europese gemiddelde oogst en de stabiele perenconsumptie, verliep de afzet van zomerperen moeizaam. De prijszetting van Conference was tijdens de eerste verkopen goed. Vanaf september stonden de prijzen echter zeer sterk onder druk. Niettegenstaande de lagere verkoopvolumes van september tot december werden de prijzen van dezelfde periode van vorig seizoen niet gehaald.

In 2018 werden bijna evenveel peren aangevoerd als in 2017 tegen een middenprijs die 13% lager lag (€ 0,507 in vergelijking met € 0,585). Dit betekende een omzetzdaling van 14%.

Appelen kenden in de eerste jaarhelft van 2018 een goede prijsvorming ten gevolge van de schaarste die te wijten was aan de vorst in de lente van 2017. In het voorjaar waren de stocks in België minimaal. In gans Europa was er een zwakke marktvoorziening van Jonagold. Gala was daarentegen voldoende beschikbaar. Dit, in combinatie met overzeese appelen, zorgde ervoor dat de marktprijzen stabiel waren. Aan het seizoen einde waren de Europese appelstocks geruimd, waardoor de appelmarkt geruime tijd leeg bleef.



De appelpluk van seizoen 2018/2019 startte omwille van de uitzonderlijke weersomstandigheden twee weken vroeger dan gemiddeld. Zowel in België als in de rest van Europa werd een recordoogst genoteerd. Ondanks de moeilijke kleuring verliep de verkoop van de zomerrassen vlot. De zomerappelen werden verhandeld tegen zeer bemoedigende prijzen. Tijdens de eerste maanden van het nieuwe verkoopseizoen was er een hoge aanvoer van industriefruit (schilappel, mousseline en rebut). Omwille van de lege stocks van appelsapconcentraat en de mislukte Chinese oogst, ten gevolge van vorstschade, was er ruimte op de exportmarkt. De ontwikkelingen in de industriemarkt zijn immers van groot belang, aangezien deze de basis vormen voor de prijs van de versmarkt. De grote Europese appeloogst zette de prijs echter zwaar onder druk tijdens de eerste maanden van het seizoen 2018/2019.

In 2018 werd een gemiddelde prijs genoteerd die bijna een vijfde lager lag dan in 2017 (€ 0,372 in vergelijking met € 0,459). Dit, in combinatie met de lagere aanvoer (-5%), resulteerde in een omzetsdaling van bijna 23%.

Het kersenseizoen kende een ideale bloeiperiode en ging een tweetal weken vroeger van start dan normaal. Het kersenseizoen in Zuid-Europa daarentegen, kende een latere oogst omwille van slecht weer. Hierdoor viel het Europese kersenaanbod van Zuid- en Noord-Europa quasi gelijk wat resulteerde in mindere exportopportunities en een zwakkere prijsvorming.

In 2018 compenseerde de hoge kersenproductie (+125%) ruimschoots de lagere middenprijs (-29%). Dit leidde tot een omzetsstijging van 61% in vergelijking met 2017 dat weliswaar een slecht kersenseizoen was.

De aanvoer van krieken lag in 2018 de helft lager dan in 2017 omwille van de productieverhuizing naar Oost-Europa. Ook de prijzen lagen de helft lager wat de omzet deed afnemen met 72%. De pruimenomzet daarentegen, verdriedubbelde ten gevolge van de verhoogde productie.

In 2018 steeg de productie van het houtig kleinfruit met 11% ten opzichte van 2017 dat globaal al een vruchtbaar seizoen was. In de frambozenteelt daalde echter de aanvoer (-3%), evenals de prijs (-4%) wat resulteerde in een omzetafname van 7%. De aanvoer van braambessen daarentegen, steeg in 2018 met 22%. Ongeacht de lagere middenprijs (-8%) realiseerden braambessen een omzetsstijging van 13%. De middenprijs van zowel blauwe bessen als rode bessen was 18% lager dan in 2017. Voor blauwe bessen betekende dit, in combinatie met een verlaagde aanvoer (-5%), een omzetsdaling van 22%. Rode bessen kenden evenwel de grootste productie van de afgelopen jaren (+52% tegenover 2017). De omzet van rode bessen lag in 2018 bijgevolg bijna een kwart hoger dan in 2017.

Een groeiende interesse in binnen- en buitenland voor houtig kleinfruit blijkt in 2018 uit een verhoogde consumptie en de uitbreiding van het areaal.

Tabel 5: Aanvoer belangrijkste groentesoorten VBT-veilingen - 2009-2018

		2009	2010	2011	2012
Tomaten - los+tros	ton	222.911	207.110	228.510	236.997
Komkommers	x 1.000 st	71.936	89.418	108.651	119.849
Paprika	ton	28.845	32.013	37.238	33.574
Prei	ton	64.770	71.599	67.744	61.983
Witloof	ton	54.986	53.093	50.705	51.746

Tabel 6: Omzet belangrijkste groentesoorten VBT-veilingen - 2009-2018

		2009	2010	2011	2012
Tomaten - los+tros	x 1.000 €	132.447	184.078	119.221	180.968
Komkommers	x 1.000 €	17.121	27.451	21.839	31.161
Paprika	x 1.000 €	24.143	36.623	37.983	37.200
Prei	x 1.000 €	38.603	46.826	24.997	31.425
Witloof	x 1.000 €	45.253	57.553	49.488	52.833

Tabel 7: Aanvoer belangrijkste fruitsoorten VBT-veilingen - 2008/2009-2017/2018

		2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Appelen	ton	210.776	222.864	161.696	156.574
Peren	ton	124.291	218.249	183.347	166.690
		2009	2010	2011	2012
Aardbeien	ton	39.738	43.636	44.880	48.670

Het hardfruitseizoen loopt van 1 augustus t.e.m. 31 juli

Tabel 8: Omzet belangrijkste fruitsoorten VBT-veilingen - 2008/2009-2017/2018

		2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Appelen	x 1.000 €	72.718	62.848	66.930	48.695
Peren	x 1.000 €	107.636	96.466	98.449	67.176
		2009	2010	2011	2012
Aardbeien	x 1.000 €	101.610	125.672	122.388	117.732

Het hardfruitseizoen loopt van 1 augustus t.e.m. 31 juli

2013	2014	2015	2016	2017	2018
249.326	240.179	222.800	210.302	209.602	209.733
111.020	112.456	154.850	168.406	166.112	163.276
31.581	40.779	46.477	44.712	48.345	44.785
56.334	59.862	65.276	61.208	56.398	55.048
54.219	46.210	41.692	42.153	40.697	40.067

2013	2014	2015	2016	2017	2018
149.054	169.326	169.105	159.256	160.648	148.003
32.862	26.989	51.101	53.216	37.043	56.820
42.729	40.372	60.281	54.996	51.100	50.562
38.871	13.589	27.481	30.359	30.737	28.020
43.104	38.446	42.526	45.104	42.976	47.880

2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
115.548	134.279	169.868	185.812	155.046	68.671
123.821	192.881	206.057	212.944	184.004	181.936
2013	2014	2015	2016	2017	2018
46.025	47.786	52.514	47.253	51.094	48.753

2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
59.738	60.291	47.563	57.230	47.909	41.889
101.905	96.633	96.641	95.399	100.466	102.612
2013	2014	2015	2016	2017	2018
129.928	137.719	147.458	149.649	158.033	152.500

# VBT ORGANISATIE

### 3. Bestuursorganen

De samenstelling van de Raad van Bestuur op 31 december 2018:

#### **Bestuurscomité**

Rita Demaré, Voorzitter  
Dirk Bertels, Ondervoorzitter  
Patrick Thoen, Ondervoorzitter  
Dirk Van den Plas, Ondervoorzitter  
Luc Vanoirbeek, Algemeen secretaris

#### **Leden**

Philippe Appeltans, Jef Brosens, Guy Callebaut, Maarten De Moor,  
Paul Demyttenaere, Chris Devroe, Hilde Dhuyvetter, Patrick Groven,  
Ilse Hayen, Dirk Jans, Filip Lowette, Gaston Opdekamp,  
Francis Puttemans, Danny Raskin

De vergaderingen van de Raad van Bestuur werden gehouden op:  
16 januari, 13 maart, 24 april, 19 juni, 11 september, 22 oktober en 11 december.

### 4. Werkgroepen

Het VBT biedt haar leden een platform voor overleg en uitwisseling. Het platform omvat meerdere werkgroepen. De vergaderingen van de werkgroepen worden belegd op vraag van de leden en/of de Raad van Bestuur. Ze zijn gericht op het uitwisselen van informatie, het bespreken van thema's en dossiers en het bereiken van gezamenlijke standpunten. Adviezen en besluiten van de werkgroepen worden aan de Raad van Bestuur voorgelegd ter bekrachtiging.

In 2018 waren volgende werkgroepen actief: Duurzaamheid, Export, GMO (Gemeenschappelijke MarktOrdening), GRASP (GLOBALG.A.P. Risk Assessment on Social Practice), P&A (Productie & Afzet) en Simultaan. Verder voorzag het VBT, in functie van de behoeften, overleg in ad hoc-werkgroepen.

In het kader van haar eigen duurzaamheidsinspanningen beschikt het VBT, evenals haar leden, over een videoconferentiesysteem. Als aanvulling op fysieke vergaderingen en teleconferenties draagt het systeem bij tot vlot en efficiënt overleg.



BelOrta SKW



Coöperatie Hoogstraten



REO Veiling

## 5. Externe vertegenwoordigingen

### **Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO)**

- Gebruikersgroepen diverse Landbouw (LA)-trajecten - onderzoeksprojecten

### **Assemblée des Régions Européennes Fruitières, Légumières et Horticoles (AREFLH)**

- Conseil d'Administration & Assemblée Générale
- Collège des Producteurs

### **Comeos**

- Algemene Vergadering
- Commissie Duurzame Handel
- Commissie Voedingsbeleid
- Sociale Commissie

### **COPA-COGECA**

- Working Group Fruit & Vegetables

### **Departement Landbouw en Visserij (DLV)**

- Gewasbescherming Kleine Teelten – Fruit, Glas- en Openluchtgroenten
- Raad van het Vlaams Fonds voor Landbouw en Visserij
- Sectorgroep IPM – Fruit, Glas- en Openluchtgroenten
- Werkgroep Oogstramingen – Fruit, Groenten

### **Europese Commissie – Directoraat Generaal Agri**

- Civil Dialogue Group on Horticulture, Olives and Spirits – Working Group on Apples & Pears, Tomatoes
- Civil Dialogue Group Unfair Trading Practices
- Expert Group – Apples & Pears, Tomatoes
- Forecast Group – Apples & Pears, Tomatoes

### **Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV)**

- Raadgevend Comité

### **Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken**

- Taskforce Export Agrifood

### **Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (FOD VVVL)**

- Adviesraad inzake Voedingsbeleid en Gebruik van andere Consumptieproducten
- Raad van het Plantenfonds

### **Freshfel**

- General Assembly
- Export Division
- Food Quality Working Group
- Sustainability Working Group
- Working Group on Promotion

### **GLOBALG.A.P.**

- Board (voorzitter)
- Belgische Nationale Technische Werkgroep (voorzitter)
- Technical Committee Crops
- Technical Committee GRASP
- Technical Committee Systems & Rules

### **GS1 Belgilux**

### **Kenniscentrum voor Duurzame Tuinbouw (KDT)**

- Raad van Bestuur & Algemene Vergadering
- Technisch Comité

### **Nationale Raad voor de Coöperatie (NRC)**

- Bureau & Algemene Vergadering

### **Overlegplatform voor de Verwerking van en handel in de Plantaardige Grondstoffen en producten (OVPG)**

- Raad van Bestuur & Algemene Vergadering

### **Qualität und Sicherheit (QS)**

- Fachbeirat Obst-Gemüse-Kartoffeln
- Fachgesellschaft Obst-Gemüse-Kartoffeln (aandeelhouder)
- Wissenschaftlichen Beirat Rückstandsmonitoring Obst-Gemüse-Kartoffeln

### **Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV)**

#### **Vegaplan**

- Raad van Bestuur & Algemene Vergadering
- Technische Werkgroep
- Werkgroep Communicatie
- Werkgroep Residubewaking
- Subwerkgroep Residubewaking Groenten en Fruit Versmarkt (coördinator)
- Nationale Adviesraad

### **Vlaams Centrum voor Bewaring van Tuinbouwproducten (VCBT)**

- Bureau, Raad van Bestuur & Algemene Vergadering

### **Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM)**

- Raad van Bestuur & Algemene Vergadering
- Sectorgroep Groenten en Fruit
- Exportcel Groenten en Fruit
- Sectorgroep Bio

### **World Apple and Pear Association (WAPA)**

*Toestand op 31 december 2018*



*Limburgse Tuinbouwveiling (LTV)*



*GLOBALG.A.P.-voorzitter Guy Callebaut*



*Belgische Fruitveiling (BFV)*

# VBT-ACTIVITEITEN





## 6. Gemeenschappelijke Marktordening

Het marktgebeuren in de sector groenten en fruit wordt sterk ondersteund door de Europese Gemeenschappelijke MarktOrdening (GMO) voor groenten en fruit. Deze marktordening maakt deel uit van de integrale GMO-verordening (EU) nr. 1308/2013. Meer gedetailleerde bepalingen voor de groente- en fruitsector worden omschreven in uitvoeringsverordening (EU) nr. 543/2011, die in het kader van vereenvoudiging en aanpassing aan de bepalingen van het 'Lissabon Verdrag' vervangen werd door gedelegeerde verordening (EU) nr. 891/2017 en uitvoeringsverordening (EU) nr. 892/2017. De GMO voor groenten en fruit heeft als doelstelling de Europese sector concurrentieel en rendabel te houden door marktgerichte productie en concentratie van het aanbod te stimuleren. De producentenorganisaties (POs) zijn daarbij cruciaal. De POs kunnen, na erkenning door de betrokken lidstaat, een Operationeel Programma (OP) indienen waarin zij acties opnemen die bijdragen tot het bereiken van de GMO-doelstellingen. Voor het uitvoeren van deze acties kan Europese steun worden uitgekeerd volgens het cofinancieringsprincipe: voor elke euro Europese steun moet de PO zelf een euro investeren. De communautaire betoelaging bedraagt maximaal 4,1% van de Waarde van de Afgezette Productie (WAP), eventueel aangevuld met 0,5% extra te besteden aan crisisbeheer en -preventie. In het geval van Unies van Producentenorganisaties (UPOs) kan de communautaire betoelaging voor crisisbeheer 0,6% bedragen.

In 2018 werd op het Europese politieke niveau vooral werk gemaakt van de voorbereiding van het nieuw Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) voor de periode na 2020. De basis van het nieuw GLB werd eind 2017 reeds bekend gemaakt in het document van Commissaris voor Landbouw Phil Hogan onder de titel 'De toekomst van voeding en landbouw - Mededeling over het gemeenschappelijk landbouwbeleid na 2020'. Een cruciaal element in deze voorbereiding was en is nog steeds de discussie over het budget dat in de toekomst zal voorzien worden voor de ontwikkeling van de Europese landbouw. Uit de voorbereidende documenten mag afgeleid worden dat de EU duidelijk blijft kiezen voor het sterk ondersteunen van POs.

Begin augustus bracht het VBT de vertegenwoordigers van de coöperatieve afzetstructuren fruit en groenten uit de belangrijkste producerende landen van de EU samen in België. Gedurende een tweedaagse werksessie werd de basis gelegd voor een gezamenlijk standpunt inzake de toekomst van de Gemeenschappelijke Marktordening dat uiteindelijk onderschreven werd door de coöperatieve afzetstructuren uit België, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Italië, Polen en Spanje.

De Europese Commissie (EC) werkte verder aan het vermijden van onfaire handelspraktijken in de voedingsketen waaronder boeren en tuinders dikwijls te lijden hebben. In april 2018 deed de EC hierover een voorstel en op 19 december bereikten de Europese Raad, het Europese Parlement en de EC hierover een akkoord. Dit akkoord moet zorgen voor meer eerlijke handelspraktijken en een versterking van de positie van de boer en de tuinder in de voedingsketen.

Begin 2018 besliste de EC om de uitzonderlijke en tijdelijke steun voor de groente- en fruitsector stop te zetten op 30 juni 2018. Tegen deze beslissing heeft het VBT sterk geprotesteerd op diverse nationale en internationale fora, omdat het ervan overtuigd is dat het behoud van een dergelijke steunmaatregel meer dan ooit noodzakelijk was met het vooruitzicht op een seizoen met een uitzonderlijk hoge Europese appeloogst. Jammer genoeg heeft dit protest niet gezorgd voor het beoogde resultaat.

In december 2018 verscheen de nieuwe Vlaamse Nationale GMO-Strategie. De strategie heeft als doel het motiveren en vastleggen van de prioriteiten en vormt daarmee het kader waaraan de OPs moeten voldoen. De strategie is gebaseerd op een beschrijving van de uitgangssituatie van de fruit- en groentesector, een evaluatie van de reeds uitgevoerde OPs en een SWOT-analyse. Op grond daarvan worden keuzes voor het beleid gemotiveerd en indicatoren vastgelegd. Het VBT werkte hier actief aan mee. Aan de hand van de indicatoren wordt namelijk het beoogde effect gemeten en worden eisen gesteld aan de erkende POs. De nieuwe strategie bevat een aantal kleinere aanpassingen ten aanzien van de vorige strategie.

De droogte die de land- en tuinbouwsector trof in de zomer van 2018 werd als landbouwramp erkend waardoor een tussenkomst in de geleden schade door de overheid zal worden voorzien. Maar dit zal waarschijnlijk een van de laatste erkende rampen zijn in de systematiek zoals die gedurende decennia gekend was. De Vlaamse regering besliste in oktober immers om in september 2019 te stoppen met het systeem van schadevergoeding door middel van een Rampenfonds. In de toekomst zullen producenten zichzelf moeten verzekeren tegen weersrisico's door middel van een Brede weersverzekering. De Vlaamse overheid voorziet een tussenkomst van 65% in de premie voor een dergelijke verzekering. De nieuwe regeling zal definitief uitgewerkt worden in het voorjaar van 2019.

De meeste POs bieden nu reeds een hagelverzekering aan binnen het luik crisisbeheer en -preventie van de GMO. Hoewel crisisbeheer en -preventie in principe gericht zijn op tijdelijke 'marktcrisissen', hebben de POs, bij het uitblijven van een ondersteuningsstelsel via de Europese tweede pijler Plattelandsontwikkeling, hun telers alvast de nodige ondersteuning gegeven inzake indekking tegen dit 'productierisico'. Klassiek worden in de meeste EU-lidstaten hiervoor mogelijkheden tot cofinanciering van verzekeringspremies voorzien via Plattelandsontwikkeling.



*Nieuwe VBT-Algemeen secretaris Luc Vanoirbeek*

## 7. Responsibly Fresh

Het VBT lanceerde in 2012 samen met de aangesloten coöperaties en hun producenten het collectief duurzaamheidsproject en -keurmerk Responsibly Fresh. Het project had als doel de coöperatief georganiseerde sector van verse groenten en fruit verder duurzaam te laten ontwikkelen. Zowel het VBT, de deelnemende coöperaties als de producenten gingen bij de start elk specifieke engagementen aan die zij de voorbije jaren waarmaakten. De collectieve samenwerking aan duurzame ontwikkeling en het overleg met stakeholders stonden daarbij centraal.

Om deel te nemen aan het project en om het keurmerk te mogen gebruiken, moeten de producentencoöperaties en de producenten voldoen aan drie voorwaarden. De individuele telers moeten beschikken over een geldig certificaat voor een kwaliteitssysteem, namelijk Vegaplan of GLOBALG.A.P.. Daarnaast moeten de individuele coöperaties een charter duurzaam ondernemen onderschrijven, zoals aangeboden en gecontroleerd door externe instanties. Een derde voorwaarde is dat de coöperaties een collectief dossier rond een lijst van duurzaamheidscriteria opstellen voor de bij hen aangesloten producenten.

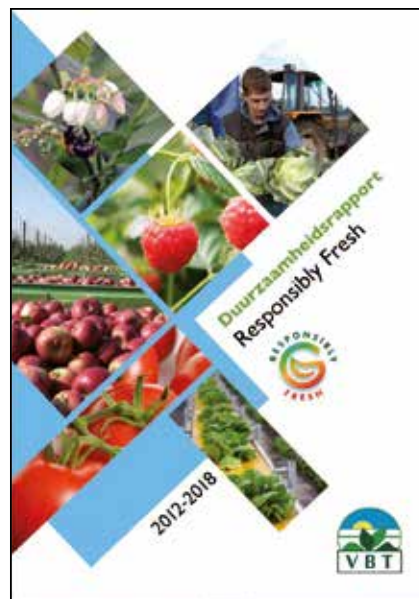
In 2018 is binnen het thema duurzaamheid enerzijds het derde duurzaamheidsrapport opgemaakt en anderzijds aan de vernieuwing van de duurzaamheidsstrategie gewerkt.

Het derde duurzaamheidsrapport behandelt de periode van 2012 tot 2018 en duidt de afgelegde weg naar duurzaamheid binnen het Responsibly Fresh-project. Zowel op economisch, ecologisch als op sociaal vlak is een positieve evolutie merkbaar. In verschillende hoofdstukken worden de specifieke engagementen, die de deelnemers door de jaren heen waarmaakten, beschreven.

Zo behaalden de producentencoöperaties jaarlijks het certificaat voor het charter Duurzaam Ondernemen of Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Door hun deelname aan het charter bewijzen de coöperaties hun concrete realisaties op ecologisch, sociaal en economisch vlak.

De producenten benadrukken door hun certificatie van de kwaliteitssystemen Vegaplan en GLOBALG.A.P. dat ze bewust bezig zijn met duurzame ontwikkeling. Het VBT ondersteunde het opnemen van duurzaamheidscriteria binnen deze kwaliteitssystemen.

De gezamenlijke progressie van de producenten op een reeks van duurzaamheidscriteria werd opnieuw geïnventariseerd in het collectief dossier. De criteria omvatten verschillende maat-



*Responsibly Fresh-rapport*

regelen gaande van energie- en waterbesparende technieken, geïntegreerde teelt, duurzame verpakkingen, tot specifieke voorzieningen voor medewerkers en socio-culturele activiteiten van de producenten. Het collectief dossier van 2017 omvatte 52 duurzaamheidscriteria en werd opgemaakt op basis van de input van 2.428 producenten. De resultaten worden in het rapport vergeleken met die van 2015 en 2013.

Het duurzaamheidsrapport werd op 14 juni 2018 door het VBT, in aanwezigheid van de deelnemende coöperaties, overhandigd aan Vlaams minister van Landbouw Joke Schauvliege. Het duurzaamheidsrapport is beschikbaar in het Nederlands en het Engels op de website [www.responsiblyfresh.eu](http://www.responsiblyfresh.eu). Het werd opgesteld volgens de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI), een internationale standaard voor transparante communicatie rond ecologische, sociale en economische prestaties van een organisatie.

Duurzame ontwikkeling is een dynamisch gegeven. Daarom werd in 2018 meermaals overlegd met de leden rond de vernieuwing van de duurzaamheidsstrategie, dit zowel beleidsmatig binnen de VBT Raad van Bestuur, als technisch binnen werkgroepen P&A en Duurzaamheid. Als sector willen het VBT en haar leden ook de komende jaren de uitdaging aangaan om verder duurzaam te ontwikkelen.

De kernpunten van de nieuwe strategie werden tijdens de voorstelling van het duurzaamheidsrapport toegelicht. Binnen de nieuwe strategie zal samenwerking met stakeholders en aansluiting met externe duurzaamheidsinitiatieven, zoals de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals, SDGs) van de Verenigde Naties, centraal staan. De expliciete link tussen duurzame ontwikkeling en coöperatief ondernemen zal in de nieuwe strategie naar voor geschoven worden. Ook wordt gefocust op de prominente rol die groenten en fruit vervullen in een duurzaam voedingspatroon. In het najaar van 2018 zijn deze kernpunten verder uitgewerkt. De nieuwe strategie wordt begin februari 2019 gelanceerd op Fruit Logistica Berlijn.

Het VBT volgde van nabij initiatieven rond duurzaamheid in coöperaties. Zo nam het deel aan de CERA Coop Tour in Stockholm/Zweden rond 'Sustainable production and consumption', waar de kracht van de coöperatie sterk naar voor kwam. Het VBT nam ook deel aan verschillende workshops rond de invulling van de SDGs via onder andere The Shift, het Belgisch referentienetwerk voor duurzaamheid.

Zoals de voorbije jaren bleven een aantal duurzaamheidsthema's extra aandacht vragen.

Het VBT en de producentencoöperaties hebben zich blijvend ingezet voor het terugdringen van voedselverliezen. Het VBT nam in 2018 deel aan diverse infomomenten en initiatieven rond voedselverliezen.

Ook is de nodige aandacht besteed aan het debat over cosmetische kwaliteitseisen voor groenten en fruit. De handelsnormen, verkeerdelijk cosmetische kwaliteitseisen genoemd, worden in een negatief daglicht gesteld omdat ze als één van de oorzaken van voedselverlies in de groente- en fruitsector worden bestempeld. De handelsnormen dragen echter net bij tot een duurzamere keten en het inperken van deze verliezen. Door de normen zijn er minder verliezen omdat de kwaliteit van het product gegarandeerd wordt en de kwaliteitseisen transparant zijn.

Daarnaast ging aandacht naar duurzame waardeverdeling doorheen de keten en naar circulaire economie.

In het kader van Responsibly Fresh heeft het VBT een Zuidwerking opgestart in samenwerking met Trias. Eind 2018 trok Guy Callebaut hiervoor naar Ecuador om de coöperatie PACAT te adviseren. De vermarkting van biologische producten werd geanalyseerd. De certificering, de registratie en de traceerbaarheid werden bestudeerd. Ook de bestuurlijke werking van de coöperatie werd bijgestuurd. Het adviseren en het delen van kennis tussen coöperaties uit het Noorden en het Zuiden is een concrete invulling van het duurzaamheidsproject.



*Voorstelling duurzaamheidsrapport Responsibly Fresh 2012-2018*

## 8. Export derde landen

Ook in 2018 bleef export derde landen een belangrijk actiepoint van het VBT. Het VBT volgt de ontwikkelingen in product-technische, logistieke en handelsvoorwaarden in exportmarkten. Het zet zich actief in voor het verkrijgen en het behouden van markttoegang voor een diversiteit van producten, vooral buiten de Europese Unie, in zogenaamde derde landen. Hiermee wil het VBT een bijdrage leveren aan de duurzame ontwikkeling van de Belgische fruit- en groentesector.

Binnen de VBT-werkgroep Export wordt de prioriteitenmatrix met specifieke product-landcombinaties waar markttoegang, -introductie en -opvolging wenselijk zijn, regelmatig bijgesteld op vraag van de leden. De werkgroep tekent tevens de beleidsmatige aanpak van expordossiers uit.

Bij diverse externe initiatieven zorgt het VBT als coördinator voor een sectorale aanpak en vertegenwoordiging.

- Het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) zet in op een actieve ondersteuning van de export. De Dienst Internationale Zaken voorziet in regelmatig overleg, zowel algemeen beleidsmatig met alle betrokken sectoren en overheidsdiensten, als meer specifiek technisch bilateraal. Het VBT neemt hier actief aan deel.
- De Taskforce Export Agrifood van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken laat sectoren toe prioritaire markten te duiden. De overheidsdiensten geven toelichting bij de ontwikkelingen van vrijhandelsakkoorden en stellen prinselijke economische missies voor. Het VBT kan er de aandachtspunten voor verse groenten en fruit benadrukken. Door de contacten met overheidsdiensten wordt het VBT eveneens uitgenodigd om dossiers onder de aandacht te brengen tijdens andere relevante officiële overlegmomenten.



*Economische missie Vietnam*

- De Algemene Directie Economische Analyses en Internationale Economie van de Federale Overheidsdienst Economie voorziet periodieke informatievergaderingen voor beroepsfederaties inzake het handelsbeleid. Ook hier neemt het VBT, als één van de betrokken sectororganisaties, aan deel.

Gezien de naderende datum van 29 maart 2019, de dag waarop het Verenigd Koninkrijk (VK) de EU zal verlaten, heeft het VBT aan het Brexit-dossier de nodige aandacht besteed in 2018. Het volgde de politieke ontwikkelingen en nam deel aan diverse informatiesessies, zowel nationaal als Europees. Oorspronkelijk was het de bedoeling om de concrete gevolgen betreffende handels- en productbepalingen uit te werken voor de onderscheiden scenario's. Door de ontwikkelingen in het Brexit-dossier diende het VBT de leden echter vooral te waarschuwen om zich dringend voor te bereiden op het feit dat uitvoer naar het VK vanaf 30 maart 2019 mogelijks geheel zal verlopen als export naar een derde land. Dit behelst een

specifieke voorbereiding wat betreft onder meer administratie, douaneformaliteiten en fytosanitaire productcontroles. Het VBT kon de leden doorverwijzen naar specifieke Brexit-informatie, ter beschikking gesteld door de overheidsdiensten, inclusief de Brexit-scan, aangeboden door de FOD Economie.

Op product-technisch gebied werkt het VBT voor het verkrijgen van markttoegang nauw samen met haar leden, het FAVV en de onderzoeksinstellingen. Tevens is er overleg met de laboratoria, het bevoegde Europese Directoraat Generaal Trade via Freshfel en de exporteurs via Fresh Trade Belgium (FTB). Markttoegang in bepaalde derde landen is pas mogelijk, nadat het land van bestemming een Pest Risk Assessment (PRA) heeft uitgevoerd en/of de betrokken operatoren sectorprocedures hebben uitgewerkt. Rekening houdend met fytosanitaire eisen of residubepalingen van het derde land worden in een sectorprocedure beheersmaatregelen opgesteld bij de gedefinieerde risico's. De procedures worden geëvalueerd en goedgekeurd door het FAVV en, waar vereist, ook door het land van bestemming.

- Op vraag van het FAVV heeft het VBT in 2018 de gevalideerde sectorprocedures voor de export van hardfruit naar specifieke derde landen samengebracht in één modulaire procedure. De eerste versie van deze geïntegreerde procedure, SP-Export-014, werd begin maart door het FAVV gevalideerd. Later in het jaar volgden een tweede en een derde versie. Momenteel omvat de procedure de vereisten voor de export van Belgische peren naar Brazilië, Canada, China (enkel wat betreft de lijsten van operatoren) en Peru, en voor Belgische appels en peren naar Israël, Vietnam en de VS. Voor Peru en de VS zijn er echter nog geen akkoorden vanuit de betrokken derde landen, waardoor effectieve export nog

niet mogelijk is. Tijdens het groei- en exportseizoen stond het VBT in voor de coördinatie van de toepassing van de procedure door de betrokken producentenorganisaties, inclusief het opstellen en communiceren aan het FAVV van de lijsten van deelnemende operatoren (producentenorganisaties, producenten-boomgaarden, pakstations, exporteurs).

- De beheersmaatregelen voor Belgische tomaten voor export naar Canada zijn opgenomen in de procedure SP-Export-003. Deze voor bepaalde verse groenten voor export naar Japan staan vermeld in SP-Export-002. Voor appels, peren, prei, witloof en uien heeft België toegang tot de markt in Indonesië via het Laboratory Registration System.

Voor volgende product-landcombinaties werden in 2018 concrete acties ondernomen en/of vooruitgang gerealiseerd in het verkrijgen van markttoegang:

- China - groenten: De VBT-technische dossiers werden in november politiek onder de aandacht gebracht, onder meer door Vice-Premier Kris Peeters bij zijn deelname aan een event georganiseerd naar aanleiding van het China International Import Expo E-Commerce Forum in Shanghai en door de betrokken VBT-leden bij hun deelname aan de Third Freshfel-CIQA workshop in Beijing.
- India - groenten en fruit: Midden 2017 werden door het VBT technische dossiers ingediend voor een aantal soorten groenten en zachtfruit. In 2018 heeft het FAVV voor enkele van die producten een lijst met mogelijke risico-organismen ontvangen van de Indische tegenhanger DPPQS. Het VBT heeft een voorstel van systeembenadering voor de beheersing van de fytosanitaire risico's opgesteld. Dit voorstel werd in het najaar door het FAVV aan DPPQS overgemaakt. Voor de overige producten is het wachten op reactie van DPPQS.
- Mexico - hardfruit: Na de FAVV-goedkeuring en de vertaling naar het Spaans werden de VBT-technische dossiers in het najaar van 2017 overgemaakt aan de Mexicaanse bevoegde overheidsdienst SENASICA. Voor appels is het eind 2018 nog wachten op een Mexicaanse reactie. Voor peren was er in 2018 veelvuldig overleg tussen het VBT, het FAVV en SENASICA. Het VBT-voorstel van Operational Work Plan (OWP) werd



*Inspectiebezoek Vietnamese delegatie*

begin november door het FAVV overgemaakt aan SENASICA. Met het oog op de economische missie naar Mexico in februari 2019 was er veelvuldig contact op politiek niveau met de betrachting op dat ogenblik de voortgang van het dossier te bespoedigen.

- Thailand - hardfruit: De bevoegde overheidsdienst van Thailand DOA werkt prioritair aan het technische dossier van het VBT voor appelen, dat in 2015 werd ingediend. Daarna zal het dossier voor peren beoordeeld worden. Begin oktober 2018 ontving het FAVV het draft PRA voor Belgische appelen. Eind november heeft het VBT als reactie een voorstel van OWP aan het FAVV overgemaakt.
- Vietnam - appelen: In maart 2017 is het technische dossier voor appelen, opgesteld door het VBT, door het FAVV overgemaakt aan de Vietnamese tegenhanger PPD. Begin 2018 heeft het FAVV een draft PRA ontvangen, waarop het VBT onmiddellijk een reactie heeft opgesteld. In mei nam het VBT deel aan de economische missie onder leiding van Minister-President Geert Bourgeois en gecoördineerd door Flanders Investment and Trade. Belgische peren, die sinds eind 2017 toegang hebben, werden door de Minister-President overhandigd aan Vietnamese collega's. Met de deelname aan de economische missie kreeg het dossier van appelen de nodige politieke aandacht en kwam het in een stroomversnelling. Begin juli ontving het FAVV de draft Phytosanitary Requirements for Import. Het VBT heeft de fytosanitaire eisen en beheersmaatregelen uitgewerkt, die werden opgenomen in de SP-Export-014. Na flink wat communicatie tussen het FAVV en PPD vond eind augustus een Vietnamees inspectiebezoek plaats. De concrete invulling werd uitgewerkt door het VBT, in overleg met het FAVV. Naast de traditionele inleidende sessie (met toelichting bij de werking van en door het FAVV en bij de sector en de sectorprocedure door het VBT) werd een bezoek gebracht aan de onderzoeksinstelling pcfruit, alsook aan producentencoöperaties en producenten-pakstations. Tijdens de traditionele evaluatiesessie gaf de vierkoppige PPD-delegatie reeds informeel aan dat er afdoende beheersmaatregelen werden genomen conform de importeisen, maar dat een administratieve afhandeling in Vietnam nodig was voor effectieve markttoegang. Op 11 oktober kwam het officieel bericht uit Vietnam over markttoegang voor Belgische appelen, geproduceerd volgens de sectorprocedure. Vanaf 1 november werden door PPD de nodige importvergunningen uitgereikt. De door het VBT en haar leden ingezette middelen, zowel personeel als budget, hebben effectief resultaat opgeleverd. Het VBT stond verder in voor de coördinatie van de toepassing van de sectorprocedure.



*Ingro*



*European Fruit Co-operation (EFC)*



*La Criée de Wépion*



*Logistieke en administratieve  
veilingassociatie (Lava)*



## 9. Databeheer

### **VBT-database**

Het VBT beschikt over een speciaal ontwikkelde database waarin informatie opgenomen wordt over de hoeveelheden en de gerealiseerde verkoopprijzen voor groenten en fruit, aangevoerd op de aangesloten veilingen.

De veilingen sturen dagelijks gegevens door, die in de VBT-database worden ingelezen en verwerkt. Deze input kan opgevraagd worden via verschillende filters, die het mogelijk maken om specifieke informatie te genereren voor bepaalde periodes en producten.

De inhoud van de database werd ook in 2018 constant opgevolgd door het VBT. Enerzijds, wordt steeds nagegaan of de opgenomen informatie, zowel de import van nieuwe gegevens als de output van statistieken, nog accuraat is. Anderzijds, wordt aandacht geschonken aan facturatie-gerelateerde items, aangezien het VBT-databasemodel gebaseerd is op de import van facturatie-gegevens.

### **Verspreiding informatie**

De statistische gegevens, verwerkt in de VBT-database, worden hoofdzakelijk ter beschikking gesteld aan de VBT-leden. Deze gegevens worden onder andere aangewend ter ondersteuning van de beleidsvoering op korte en lange termijn en vormen de basisinformatie voor (transnationaal) overleg over inzichten in de verhouding van vraag en aanbod. Het VBT bezorgt haar leden op regelmatige basis statistieken in de vorm van standaardrapporten, zoals week- en maandcijfers, veilingomzetten en jaaroverzichten. Daarnaast kunnen de leden specifieke data aanvragen.

Verder wordt marktinformatie verspreid aan overheden, zoals de Vlaamse overheid en de werkgroepen van de Europese Commissie. Wekelijks levert het VBT een prijsoverzicht aan voor publicatie op de website van het Departement Landbouw en Visserij onder de rubriek Marktinformatie en -prijzen. Ook in vaktijdschriften worden evoluties en marktontwikkelingen binnen de groente- en fruitsector belicht. Het VBT heeft een wekelijkse rubriek in Boer & Tuinder en levert een trimestriële bijdrage aan de vakbladen Fruit en Proeftuinnieuws. Bovendien worden statistieken op maat geproduceerd voor de marktspelers en de pers om onder meer inzicht te verwerven in een bepaalde markt, een bepaald product, de samenhang tussen aanvoer en prijsvorming of de invloed van substitutieproducten.

Naast de statistieken, voortvloeiend uit de VBT-database, verwerkt en verspreidt het VBT import- en exportgegevens van groenten en fruit.

Het doel van de informatieverbreiding is de diverse actoren op de hoogte te houden van de ontwikkelingen binnen de Belgische groente- en fruitsector.

## Oogstprognoses groenten en fruit

Zowel voor groenten als voor fruit wordt jaarlijks per teelt een berekening gemaakt van de arealen die in productie zijn. Deze areaalbepaling, in combinatie met de aanvoercijfers afkomstig uit de VBT-database, vormen het uitgangspunt van een productieraming per teelt. Dit gebeurt respectievelijk door de werkgroep Oogstraming Groenten en de werkgroep Oogstraming Fruit. Onder meer veilingafgevaardigden, het VBT, Boerenbond, het Departement Landbouw en Visserij en de Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium (Statbel) zetelen in deze werkgroepen.



*Congres Prognosfruit Warschau/Polen*

Voor hardfruit (appelen en peren) kadert deze oefening in een mondiale (World Apple and Pear Association) en in een Europese context (Prognosfruit). Voorafgaand vergadert de werkgroep Oogstraming Fruit, belegd door de Vlaamse overheid, om de Belgische oogstraming voor het seizoen te bepalen. Op basis van enquêtes afgenomen bij fruittelers, van gegevens afkomstig van de veilingen en van de landbouw telling en de verzamelaanvraag, worden areaal en rendement ingeschat.

Deze binnen- en buitenlandse data (zowel Europese resultaten, als gegevens afkomstig van de Verenigde Staten en het zuidelijk halfrond) worden door het VBT geanalyseerd, verwerkt en gepubliceerd.

Voor groenten zetelt het VBT in de werkgroep Oogstraming Groenten, die jaarlijks door de Vlaamse overheid wordt belegd. Hier worden de nationale arealen en productiecijfers van groenten voor de versmarkt (glas en openlucht) en van industriegroenten bepaald, zich baserend op de VBT-aanvoercijfers en de landbouwenquêtes van Statbel, evenals op gegevens aangebracht door de veilingen en andere marktspelers.

### Stockbepaling en -afbouw hardfruit

Jaarlijks wordt de beginstock, op 1 november, van de nieuwe hardfruitoogst vastgelegd tijdens de werkgroep Oogstraming Fruit. Input van de Vlaamse overheid en het VBT wordt afgetoetst met de expertise en ervaring van veiling- en sectorexperten. De stockresultaten worden verspreid aan de VBT-leden, de andere participerende producentenorganisaties en de Vlaamse overheid en worden gepubliceerd in de vakpers.

Vervolgens berekent het VBT maandelijks de Belgische stocks van verscheidene appel- en peervariëteiten. Op basis van twee gedetailleerde rekenmodellen wordt bepaald welke hoeveelheden verhandeld zijn en welke nog voorradig zijn. Het effectieve resultaat (stock 1ste dag van de maand) is het gemiddelde van de twee modellen, getoetst aan expertinzichten. Het VBT verspreidt de nationale stockgegevens in binnen- en buitenland en ontvangt, in ruil, de evolutie van de hardfruitvoorraden in de EU en daarbuiten.

## 10. Simultaanverkoop

Traditioneel worden groenten en fruit op de veilingen verkocht via de klok. De directe confrontatie tussen vraag en aanbod bepaalt daarbij de prijs. Momenteel varieert het belang van de verkoop via de klok naargelang de veiling en het product. Naast de klokverkoop is er bemiddelingsverkoop of termijnverkoop. Groenten en zachtfruit worden hoofdzakelijk via de klok verkocht, in hardfruit wordt meer bemiddeld.

Het merendeel van de klokverkoop verloopt simultaan. Daarbij worden gelijktijdig dezelfde producten verkocht op onderling elektronisch verbonden veilingen. Afstemming tussen de veilingen is daarbij belangrijk, onder andere wat betreft kwaliteit, presentatie en verkoopvoorwaarden. Voor een koper is het mogelijk op een bepaald ogenblik het aanbod van verschillende veilingen te volgen. Dit kan in de verkoopzaal van één van de aangesloten veilingen of vanop het eigen kantoor. Het thuiskoopsysteem laat een koper toe aankopen te doen via eigen apparaten. Via een externe lijn is er verbinding met de centrale apparatuur, waarop ook de klokken van de simultaanverkoop zijn aangesloten. Op het moment dat een transactie tot stand komt, is audiocontact mogelijk tussen de koper en de veilingmeester. Ook kan voorzien worden in continue voice, waarbij er een continue audioverbinding is tussen de koper en de aangesloten veilingen.

Het VBT is verantwoordelijk voor het administratief beheer van de simultaanverkoop en het thuiskoopsysteem, inclusief continue audio. Daartoe beheert het VBT een algemeen bestand van kopers, waarin nationale en internationale klanten via een uniek nummer geïdentificeerd zijn bij alle veilingen.



Verkoopzaal

De VBT-werkgroep Simultaan, geïntegreerd in de vergaderingen van de Raad van Bestuur, beheert het simultaansysteem.

## 11. Logistiek

De logistieke processen van groenten en fruit gebeuren op de producentenorganisaties. Het VBT biedt ondersteuning bij een aantal logistieke eisen met betrekking tot handelsnormen, labeling en consumenteninformatie, en verpakkingen en afvalpreventie.

### Handelsnormen

Voor alle verse groenten en fruit gelden handelsnormen die zijn vastgelegd in de Europese verordening (EU) nr. 543/2011. Voor 10 producten zijn er specifieke handelsnormen. Voor alle overige groenten en fruit geldt de algemene handelsnorm. De Europese normen zijn geharmoniseerd met de United Nations Economic Commission for Europe (UN/ECE)-normen. Naar aanleiding van ontwikkelingen in deze normen is er frequent informeel overleg tussen de Vlaamse administratie en het VBT. Het VBT rapporteert voorgestelde aanpassingen aan haar leden. Via overleg wordt de input van de leden verzameld en teruggekoppeld naar de Vlaamse administratie. Zo wordt het standpunt van de sector kenbaar gemaakt.

### Labeling en consumenteninformatie

De verordening (EU) nr. 543/2011 legt specifiek voor groenten en fruit verplichte aanduidingen op de verpakkingen vast. In verordening (EU) nr. 1169/2011 is meer algemeen het verstrekken van voedselinformatie aan de consument bepaald. Het VBT adviseert de leden over de nodige informatie. Het volgt wijzigingen in deze regelgeving op via de Vlaamse administratie en Freshfel.

Codering is een belangrijke tool voor de traceerbaarheid van producten doorheen de voedingsketen. Het VBT is lid van GS1 Belgilux, die de toepassing van globale uniforme GS1-standaarden, waaronder streepjescodes ondersteunt. Het VBT staat in voor het aanmaken van de barcodes voor de consumentenverpakkingen van de aangesloten leden. Het stelt de codes samen volgens de richtlijnen van GS1 en beheert het gegevensbestand met GTIN-codes voor groenten en fruit. Ook zorgt het VBT voor de



input van digitale productinformatie in Trustbox, een online tool ontworpen door GS1 Belgilux.

Het VBT volgde in 2018 de ontwikkelingen in de uitrol van het Franse Nutri-Score systeem in België. Nutri-Score is een vrijwillig voedingslabel dat aan de hand van een kleurenschaal in combinatie met een lettercode aangeeft in welke mate een product bijdraagt tot een evenwichtige voeding. Het wettelijke kader voor België wordt voorzien in 2019.

### Verpakkingen en afvalpreventie

Het verpakken van groenten en fruit heeft verschillende functies. De verpakking staat mee borg voor het kwaliteitsbehoud van de verse producten in de keten. Bovendien zorgt de verpakking voor een optimale presentatie van de producten en informeert het de consument.

Bedrijven die verpakkingen op de Belgische markt brengen, zijn verantwoordelijk voor deze verpakkingen en hebben drie verplichtingen: terugnameplicht, informatieplicht en preventie. Om aan de terugname- en informatieplicht te voldoen kan een bedrijf zich aansluiten bij door de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC) erkende organisaties, zoals Fost Plus en Valipac. Het VBT coördineert voor haar leden de aansluiting bij Fost Plus en Valipac, die instaan voor de afvalbeheersing van respectievelijk consumenten- en bedrijfsmatige verpakkingen. Het VBT stelt ook driejaarlijks een sectoraal preventieplan inzake verpakkingsafval op in samenspraak met de aangesloten producentencoöperaties. Het sectoraal plan 2016-2019 werd in 2018 onderworpen aan een verplichte tussentijdse evaluatie. Dit afvalpreventieplan kadert ook binnen het Responsibly Fresh-duurzaamheidsproject. Om tot een duurzaam verpakkingsbeleid te komen ondersteunt het VBT haar leden in de zoektocht naar milieubewuste verpakkingen.

Fost Plus kondigde aan dat vanaf 1 januari 2019 de ophaling van PMD-afval verruimd wordt. Het VBT heeft in 2018 onderzocht welk effect dit heeft voor haar leden. Ook volgde het VBT de ontwikkelingen in de Duitse wetgeving inzake afvalbeheer.

In het najaar van 2018 heeft het VBT overleg gepleegd met Fresh Trade Belgium en de Vlaamse overheid over een mogelijks wettelijk verbod op stickers op groenten en fruit. De klemtoon werd gelegd op het functionele aspect van dergelijke stickers en de noodzaak van een gelijk speelveld op internationaal niveau. Een verbod kan trouwens leiden tot een toename van het voorverpakken van groenten en fruit en tot product-fraude.



## 12. Kwaliteitssystemen



GLOBALG.A.P. Summit 2018 Lima/Peru

Om kwaliteitsvolle en veilige verse groenten en fruit te leveren conform de markt-vraag werken de coöperaties en hun aangesloten producenten traditioneel volgens één of meerdere kwaliteitssystemen. Voor de producentencoöperaties gaat het om de private kwaliteitsstandaarden van British Retail Consortium (BRC), International Food Standard (IFS) en Qualität und Sicherheit (QS), om de kwaliteitsborging via HACCP (Hazard Analysis Critical Control Points), ISO-normen (International Organization for Standardization) en Food Safety Management System (FSSC 22000) en om coöperatie-specifieke kwaliteitssystemen. Voor de producenten gaat het om de standaarden van GLOBALG.A.P. en Vegaplan. Zowel de coöperaties als de producenten passen ook de sectorgidsen autocontrole toe, gestuurd vanuit de wetgeving. Het VBT behartigt hierbij de belangen van de leden-coöperaties en hun aangesloten producenten om te komen tot enerzijds relevante en anderzijds haalbare en betaalbare systemen. Afhankelijk van het systeem is het VBT betrokken op bestuurlijk en/of inhoudelijk of technisch vlak.

### Autocontrole en sectorgidsen

De Europese General Food Law (verordening (EG) nr. 178/2002) en het KB Autocontrole (KB van 14 november 2003 betreffende autocontrole, meldingsplicht en traceerbaarheid) eisen dat elke operator in de voedselketen zijn verantwoordelijkheid opneemt ten aanzien van voedselveiligheid. Om te voldoen aan het KB Autocontrole kunnen de sectoren gidsen opstellen met een concrete invulling van de relevante wetgeving.

- In 2007 heeft het FAVV de eerste versie van de Gids Autocontrole Aardappelen, Groenten, Fruit Handel en Verwerking (G-014) gevalideerd. In 2010, 2012 en 2016 volgden respectievelijk de tweede, de derde en de vierde versie. De gids wordt beheerd door Belgapom, Fresh Trade Belgium en Vegebe en is van toepassing voor de VBT-leden.
- De eerste versie van de Sectorgids Autocontrole voor de Primaire Plantaardige Productie (G-012) werd in 2006 door het FAVV gevalideerd. Op aangeven van het FAVV is de gids samengebracht met deze voor de dierlijke productie tot de G-040. De modules A (plantaardige productie) en B (ruwvoeder) uit de G-040 zijn volledig geïntegreerd in de Vegaplan Standaard. Sinds 2014 erkent het FAVV de equivalentie tussen de Vegaplan Standaard en de G-040 modules. Een geldig Vegaplan-certificaat van de producent impliceert een gevalideerd autocontrolesysteem en het beantwoorden aan de wettelijke IPM-vereisten (Integrated Pest Management).

### Vegaplan

Het Overlegplatform voor de Verwerking van en handel in Plantaardige Grondstoffen en producten (OVPG) is in 2005 opgericht met als doel bij te dragen tot de uitbouw van kwaliteitsborgingssystemen in de keten van de plantaardige sector. Het VBT is lid van OVPG en neemt op bestuurlijk vlak deel aan het overleg.

Vegaplan staat in voor het beheer van de standaarden. Het VBT is één van de stichtende leden en neemt actief deel aan de verdere ontwikkelingen binnen Vegaplan, dit zowel op bestuurlijk als op technisch vlak.

- Nadat eisen zijn uitgebouwd richting duurzame ontwikkeling en IPM, is de Vegaplan Standaard voor de plantaardige productie versie 1 in 2014 gepubliceerd. Vanaf 2015 is versie 2 van toepassing. In 2018 werd, mede op vraag van het FAVV, intensief gewerkt aan inhoudelijke aanpassingen van de controlepunten.
- Op vraag van de certificatie-instellingen voorziet Vegaplan, samen met andere beheerders van kwaliteitssystemen voor de primaire sector, in een overkoepelende Nationale Adviesraad (NAR), ingericht volgens de bepalingen van BELAC. Binnen de NAR kunnen certificatie-instellingen aan stakeholders hun procedures en werking toelichten, met nadruk op onpartijdigheid en onafhankelijkheid en op het beantwoorden aan de certificatieregels van de standaarden. Het VBT is lid van deze NAR. Tevens neemt het VBT deel aan de organisatie van de NAR voor de GLOBALG.A.P. Standaard, als vertegenwoordiger van de GLOBALG.A.P. Belgische Nationale Technische Werkgroep.
- Sinds 2007 geldt de wederzijdse erkenning door Vegaplan en het Duitse QS voor audits die worden uitgevoerd op producentenniveau voor groenten en fruit bestemd voor de versmarkt. Sinds 2011 geldt ook de gelijkwaardigheid met het Vegaplan sector-overkoepelend residubewakingsstelsel op producentenniveau. Het VBT neemt actief deel aan het regelmatig overleg tussen Vegaplan en QS.

### **Qualität und Sicherheit (QS)**

Het VBT en haar leden hebben blijvend aandacht voor het Duitse kwaliteitssysteem QS omwille van het belang van de Duitse markt. Het kwaliteitssysteem omvat verschillende schakels in de keten, waaronder primaire productie (producenten) en groothandel (producentencoöperaties). Sinds 2008 is het VBT aandeelhouder van het Fachgesellschaft Obst-Gemüse-Kartoffeln (OGK). Dit is één van de drie bedrijven in de QS-organisatie. Deze Fachgesellschaft laat zich in met bestuurlijke zaken, specifiek voor het kwaliteitssysteem van groenten, fruit en aardappelen. Het VBT was eerder reeds vertegenwoordigd in het Fachbeirat OGK. Deze technische adviesgroep, met vertegenwoordigers van productie en handel, zorgt voor de inhoud van en de controle op het QS-kwaliteitssysteem. Via het Kenniscentrum voor Duurzame Tuinbouw is het VBT tevens vertegenwoordigd in de Wissenschaftlichen Beirat Rückstandsmonitoring OGK waar de QS-monitoring wordt uitgezet en opgevolgd.

### **GLOBALG.A.P.**

GLOBALG.A.P. is een internationale standaard voor de primaire productie gebaseerd op de principes van de Goede Agrarische Praktijken (GAP).

- Het VBT is lid van GLOBALG.A.P. sinds 2007. Midden 2017 werd de Board voor de periode 2017-2021 verkozen door de GLOBALG.A.P.-leden. De vertegenwoordiger vanuit het VBT, de fruitteler Guy Callebaut, werd duidelijk herbevestigd als lid en opnieuw aangeduid als Chairman of the GLOBALG.A.P. Board (GLOBALG.A.P.-voorzitter).
- Sedert de vernieuwing van de technische comités (TC) in 2016, maar met een blijvende 50% producenten - 50% retailers vertegenwoordiging, is de verderzetting van de VBT-deelname verzekerd in het TC Crops, TC GRASP en TC Systems & Rules.

- De Belgische Nationale Technische Werkgroep (BNTWG), onder voorzitterschap van het VBT, is het aanspreekpunt voor GLOBALG.A.P. in België. Een belangrijke taak van de BNTWG is het opstellen van een nationale interpretatie. De Belgische interpretatie bij de Integrated Farm Assurance (IFA) Standaard versie 5.1 werd in juli 2018 door GLOBALG.A.P. goedgekeurd. De BNTWG voorziet in een pakket van begeleidende documenten voor producenten. Met de interpretatie en de begeleidende documenten worden aan de producenten concrete richtlijnen gegeven voor het beantwoorden aan de eisen uit de standaard. Ondertussen is GLOBALG.A.P. de voorbereidingen gestart voor een nieuwe versie van de standaard, waarbij de BNTWG en het VBT in 2018 actief hebben meegewerkt aan het onderzoeken waar de standaard voor de producenten kan vereenvoudigd worden.
- De NAR voor GLOBALG.A.P. sluit aan bij de overkoepelende NAR voor Vegaplan en andere systemen voor de primaire productie (zie Vegaplan). De technisch-inhoudelijke discussies met de certificatie-instellingen worden verdergezet via een vertegenwoordiging van Certibel in de BNTWG.
- In 2018 heeft GLOBALG.A.P. een project gelanceerd voor de instelling van een eigen residumonitoringsysteem. Samen met vertegenwoordigers van de producenten in de buurlanden heeft het VBT deelgenomen aan de daartoe opgezette focusgroep. De focusgroep heeft ervoor geijverd dat GLOBALG.A.P. afdoende zou rekening houden met bestaande monitoringsystemen. Eind 2018 is het GLOBALG.A.P.-project bijgesteld, maar de concrete uitwerking moet nog volgen. Ondertussen is het VBT-KDT sectoraal residubewakingsplan (zie hoofdstuk 13) onderworpen aan een externe beoordeling op de GLOBALG.A.P.-bepalingen, met positief resultaat. Op die manier wordt een aantal controlepunten uit de standaard gezamenlijk, voor alle producenten aangesloten bij de VBT-coöperaties, ingevuld.
- In 2018 bleef een belangrijk actiepunt van het VBT en de producentencoöperaties de GLOBALG.A.P. Risk Assessment on Social Practice (GRASP)-beoordeling van de aangesloten producenten. Het VBT heeft met haar leden alternatieven uitgewerkt voor de beoordeling van GRASP. In februari 2017 heeft de GLOBALG.A.P. Board het VBT-voorstel goedgekeurd voor een pilootfase van twee jaar. Het VBT-PO-project steunt op een zelfbeoordeling door de producenten, op basis van de GRASP-eisen en de Belgische nationale interpretatie. Eind 2018 is de tweede cyclus afgerond, met de GRASP-beoordeling van nagenoeg alle betrokken producenten van de vijf VBT-producentencoöperaties.
- In 2018 vond de wereldwijde GLOBALG.A.P. Summit plaats van 5 tot 8 november in Lima (Peru). Het VBT en de leden-producentencoöperaties hebben hieraan actief deelgenomen. Concrete aandachtspunten daarbij bleven een vereenvoudiging van de standaarden en de certificatieregels met het oog op haalbaarheid en betaalbaarheid voor de producenten.

### 13. Productmonitoring

Bij de productie en de handel van verse groenten en fruit zijn voedselveiligheid, residuen en contaminanten belangrijke items. De coöperaties en hun producenten moeten daarbij rekening houden met de bepalingen uit de wetgeving en van de markt.

In overleg met de leden werkt het VBT aan een overkoepelende aanpak van productbewaking voor verse groenten en fruit. De productmonitoring houdt rekening met wettelijke vereisten, bepalingen uit kwaliteitssystemen, feedback



van marktpartners en eisen van derde landen. De monitoring is een dynamisch gegeven, dat op regelmatige tijdstippen wordt geëvalueerd en bijgestuurd. De monitoringplannen omvatten bepalingen voor de bemonsteringsfrequentie, de staalname, de laboratoria en hun analysemethodes, de correctieve acties inclusief de wettelijke meldingsplicht en de registratie van analyseresultaten. De sectorale risicoanalyses, de statistische uitbouw van de bemonsteringsplannen en het synthetiseren van de resultaten gebeuren in nauwe samenwerking met het Kenniscentrum voor Duurzame Tuinbouw (KDT). De monitoring kadert in de kwaliteitssystemen van de leden-producentencoöperaties en wordt extern gecontroleerd. De resultaten van de sectorale monitoring en van de officiële controles van het FAVV worden jaarlijks bilateraal tussen het FAVV en het VBT toegelicht.

Samen met KDT coördineert het VBT de sectorale monitoringplannen voor:

- Residuen van gewasbeschermingsmiddelen, met jaarlijks ruim 10.000 analyses, ongeveer gelijk verdeeld tussen voorooftcontrole en eigenlijke monitoring.
- Microbiologie, waarbij jaarlijks een 200-tal stalen worden geanalyseerd. De monitoring is gebaseerd op een gezamenlijke benadering met Nederland en Duitsland. In overleg met vertegenwoordigers van productie, handel en kwaliteitssystemen uit deze landen is gewerkt aan een gecoördineerde aanpak van risicoanalyse, bemonsteringsplannen en opvolging.
- Zware metalen, met jaarlijkse analyse van een 80-tal stalen.

Het VBT, KDT en de leden-producentencoöperaties houden verder rekening met ad hoc marktsignalen en opkomende aandachtspunten. In 2018 ging het concreet om de contaminanten perchloraat en chlooraat, cadmium, microbiologische contaminaties en minerale oliën uit verpakkingsmaterialen. Waar nodig werden daartoe bijkomende specifieke analyses uitgevoerd.

## 14. Promotie

Afspraken inzake de generieke promotie voor de groente- en fruitsector werden in 2018, net als in de voorgaande jaren, gemaakt in de schoot van de Sectorgroep Groenten en Fruit van VLAM. In deze sectorgroep zetelen naast vertegenwoordigers van de veilingen (VBT), ook de vakorganisaties (Algemeen Boerensyndicaat, Belgische Fruittelers Organisatie en Boerenbond), de handel (UNIZO) en de exporteurs (Fresh Trade Belgium). Specifiek exportgerichte thema's worden behandeld in de Exportgroep. Het VBT vertegenwoordigde eveneens de groente- en fruitsector in de Raad van Bestuur van VLAM om de krijtlijnen van de generieke promotie en de overkoepelende projecten mee uit te zetten.

Globaal beschikte de Sectorgroep Groenten en Fruit van VLAM over meer dan vier miljoen euro om haar promotiebeleid uit te voeren. Ongeveer 75% van dit budget werd besteed aan promotie in het buitenland en circa 25% aan generieke promotie in het binnenland.

VLAM blijft zich voor het promotieprogramma groenten en fruit vooral richten op buitenlandse activiteiten die de export naar bestaande en nieuwe markten moeten bevorderen. In 2018 werkte VLAM aan de uitbouw



CPMA Vancouver/Canada



Tastings peer China

van vijf nieuwe EU-programma's met Europese cofinanciering. Door een extra financiële inspanning vanwege de Europese Commissie bedraagt de cofinanciering voor deze projecten 80%. Concreet betekent dit dat elke Vlaamse euro die geïnvesteerd wordt in deze promotieprojecten, vijf euro waard wordt. Met deze driejaren-campagnes richt VLAM zich op India ter promotie van appels en peren, op China voor peren, op Brazilië voor peren en op Canada voor paprika, witloof en prei. De campagne ter promotie van de Conferentie-peer in Duitsland, samen met de Nederlandse sector, werd verdergezet, alsook de campagne 'Taste Of Europe II' die voorziet in de ondersteuning van beursdeelnames in derde landen.

In 2018 richtte VLAM zich in het buitenland voornamelijk op een professioneel publiek via beursdeelnames in Brazilië (Fresh Connections PMA Sao Paulo), Canada (CPMA Calgary), Duitsland (Fruit Logistica Berlijn), India (Fresh Produce Mumbai), Japan (Foodex Tokyo), de Russische Federatie (World Food Moscow), Spanje (Fruit Attraction Madrid), de VAE (WOP Dubai) en de VS (Fresh Summit PMA Orlando).

Om de vinger aan de pols te houden en inzicht te verwerven in de afzetkansen van groenten en fruit gecommmercialiseerd door de bij het VBT aangesloten producentenorganisaties nam ook het VBT deel aan buitenlandse beurzen en congressen. Verder werd een prospectiereis gemaakt naar Moldavië, een scharnierland in de relaties tussen de EU en de Russische Federatie. Heel wat potentiële handelspartners werden bezocht en de nodige contacten gelegd. Het VBT nam tevens deel aan de FIT-missie naar Vietnam onder leiding van Vlaams Minister-President Geert Bourgeois. Dit kaderde in het nog steeds lopende dossier voor de markttoegang voor appels. Tijdens de officiële netwerkmomenten werden peren en bepaalde groentesoorten, die reeds toegang hadden, in de kijker geplaatst.

De Business Development Managers van VLAM, verantwoordelijk voor Frankrijk, Duitsland en Zuid-Europa, leggen het zwaartepunt op acties in de grootdistributie en streven hierbij vooral na om Flandria als sterk merk 'top of mind' te houden. In 2018 werden de Flandria-producten extra gepromoot door tastings op de vroegmarkten in Frankrijk.

In het binnenland werd met de nieuwe campagne 'Heerlijk met witloof' in het najaar van 2018 witloof in de kijker gezet op het winkelpunt. Het witloof werd aangeprezen door andere voedingsproducenten (ambassadeurs). Naast de actie op het winkelpunt liep gelijktijdig een online-campagne op Facebook. Bovendien konden consumenten die aan de slag gingen met witloof meedoen aan een wedstrijd.



*Fruit Logistica Berlijn*



*Promotiecampagne witloof*

In 2018 werd gedurende tien weken met een online-campagne, op Facebook en Instagram, het zachtfruit van bij ons gepromoot. Daarnaast is VLAM een samenwerking aangegaan met verschillende influencers die aan de slag gingen met zachtfruit.

In november liep de radiocampagne van Jonagold op verschillende zenders in Vlaanderen en Wallonië. De Belgische groenteveilingen verenigd in Lava voerden, in overleg met VLAM en het VBT, verder promotie voor het Flandria-kwaliteitslabel. De campagne 'Met hart en ziel voor onze stiel. Dat proef je.' zet het harde werk van de Flandria-telers centraal. Deze campagne uitte zich onder meer in een website, nationale radio-spots, testimonials van Flandria-telers, advertenties in vakbladen en kookdemonstraties in winkelketens. De belangrijkste doelstelling is om Flandria als keurmerk te promoten bij consumenten en professionals.

Het VBT zorgt in samenspraak met VLAM ook voor product sponsoring op evenementen. Naast de occasionele sponsoring van acties van scholen of organisaties, werd in 2018 meegewerkt aan grotere evenementen. Via het VBT kregen alle deelnemers aan de Vlaamse Scholenveldloop een lekkere appel. Hiervoor werden bijna 250.000 stuks voorzien.

## 15. Onderzoek

Onderzoek en innovaties zijn belangrijk voor een duurzame ontwikkeling. Het VBT blijft dan ook betrokken bij het onderzoek dat wordt uitgevoerd ten behoeve van de sector verse groenten en fruit in het algemeen en van de leden-producentencoöperaties in het bijzonder.



In 1997 was het VBT, samen met de Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven), medeoprichter van het Vlaams Centrum voor Bewaring van Tuinbouwproducten (VCBT). Het VBT participeert nog steeds actief in deze onderzoeksinstelling, die focust op naooogstechnologie.

Het VBT is associated partner voor het Interreg-project 'Sensoren ter bepaling van productafwijkingen bij bewaring en transport van groenten en fruit', afgekort QCAP, uitgevoerd door onder meer het VCBT.

Het VBT is tevens betrokken bij tal van Landbouw (LA)-trajecten die gesteund worden door het Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO). Het VBT coördineert het definiëren van onderzoeksthema's, het opvolgen van projecten en het valoriseren van resultaten. De projectvoorstellen worden, vooraleer deze in te dienen bij VLAIO, met de sector afgetoetst. Hiertoe belegt het VBT besprekingen met haar leden en de onderzoeksinstellingen. Voor projecten die door VLAIO worden goedgekeurd, is er naast de VLAIO-financiering, een sectorfinanciering door het VBT en/of (een deel van) de individuele leden-producentencoöperaties. Het VBT en/of de leden zijn vertegenwoordigd in de gebruikersgroepen, die de onderzoeken ondersteunen in de uitvoering en de valorisatie van de projecten.

In 2018 nam het VBT via sectorfinanciering en vertegenwoordiging in gebruikersgroepen deel aan volgende VLAIO-LA-trajecten:

- Duurzame alternatieven voor ethefon in de tomatenteelt DAITom, VLAIO-135073 uitgevoerd door KU Leuven, Proefcentrum Hoogstraten (PCH), Proefstation voor de Groenteteelt (PSKW) en VCBT;
- Rationele en plaats-specifieke beheersing van schurft bij appel, VLAIO-135078 uitgevoerd door Proefcentrum Fruitteelt (pcfruit), Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) en KU Leuven;
- Kennis gebaseerde praktijkoplossingen ter bescherming van de Vlaamse fruitteelt tegen *Drosophila suzukii*, VLAIO-135079 uitgevoerd door pcfruit en ILVO;
- Aansturing van stikstof en water in vollegrondsaardbei voor een duurzame transitie naar verhoogde smaak en bewaarkwaliteit, VLAIO-135083 uitgevoerd door Bodemkundige Dienst van België (BDB), BIOSYST-MeBioS van KU Leuven, pcfruit en PCH;
- PeMaTo - Pest management tool tomatenteelt, VLAIO-140948 uitgevoerd door PCH, PSKW en Universiteit Antwerpen;
- COURZET: Optimalisatie van de bestuiving bij courgette, VLAIO-140956 uitgevoerd door Inagro, PSKW en Universiteit Gent (UGent);
- Kennisgebaseerde praktijkmaatregelen voor een betrouwbare beheersing van Little Cherry, VLAIO-140967 uitgevoerd door pcfruit en ILVO;
- LightMan: Management van licht in bedekte teelten, VLAIO-140979 uitgevoerd door UGent, PCH, PSKW, Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt (PCG) en Thomas More;
- Beheersing van *Didymella bryoniae* (*Mycosphaerella*) in de teelt van komkommer, VLAIO-140982 uitgevoerd door PSKW, Inagro, KU Leuven en Scientia Terrae;
- Geïntegreerde beheerstrategie voor grondgebonden schimmels en nematoden in bladgroenten onder glas, VLAIO-140984 uitgevoerd door PCG, ILVO, Inagro, PSKW en UGent;
- Bestrijding bacterievuur bloei-infecties met Biologische Controle Organismen (BCOs) toegepast via hommels bij appel en peer: deel 2, VLAIO-150888 uitgevoerd door pcfruit, ILVO, KU Leuven Fruitteeltcentrum en UGent;

- Beslissingsondersteunend model voor pluktijdstipvoorspelling van hardfruit, VLAIO-150895 uitgevoerd door VCBT, KU Leuven en pcfruit;
- Geleide beheersing van de preimineervlieg, *Phytomyza gymnostoma* Loew, in prei, VLAIO-150902 uitgevoerd door PCG, ILVO, Inagro en PSKW;
- Verbeteren van oogstzekerheid en vruchtkwaliteit bij peer door het optimaliseren van het bestuivingsproces, VLAIO-150907 uitgevoerd door KU Leuven en pcfruit;
- Optimalisatie van een faagtherapie tegen bacteriële pathogenen in kool en prei, VLAIO-150914 uitgevoerd door PCG, ILVO, Inagro, KU Leuven en PSKW;
- Beheersing van plantenparasitaire nematoden met groenbedekkers in de openluchtgroenten, VLAIO-2016.0770 uitgevoerd door ILVO, Inagro, PCG en PSKW;
- Optimalisatie van de stikstofbemesting bij Conference peer ter verbetering van de vruchtkwaliteit, VLAIO-2016.0782 uitgevoerd door pcfruit, BDB en UGent;
- COOLPLANT: Optimale bewaring van frambozen en bramen planten in de koeling, VLAIO-2016.0784 uitgevoerd door pcfruit en VCBT;
- Innovatie en praktijkimplementatie van waarnemings- en waarschuwingssystemen voor insectenplagen ter verduurzaming en internationalisering van de Vlaamse fruit- en groenteteelt, VLAIO-2016.0795 uitgevoerd door pcfruit, Inagro, KU Leuven en Nationale Proeftuin Witloof;
- DCA: Praktische richtlijnen voor dynamisch gecontroleerde atmosfeerbewaring van hardfruit, VLAIO-2016.0806 uitgevoerd door KU Leuven, pcfruit en VCBT;
- BARATom: Biocontrole en anti-biofilm moleculen ter bestrijding van rhizogene agrobacteriën in de tomatenteelt, VLAIO-2017.0816 uitgevoerd door KU Leuven, PCH, PSKW en Scientia Terrae;
- Exploitatie van ecologische Attract & Kill in de strijd tegen *Drosophila suzukii*, VLAIO-2017.0820 uitgevoerd door pcfruit en KU Leuven;
- BALTO: Beheersing van *Aculops lycopersici* in tomaat, VLAIO-2017.0829 uitgevoerd door PSKW, PCG, PCH en UGent;
- Risicover: Adequate beheersing van bodemziekten in de teelt van aardbei, VLAIO-2017.0833 uitgevoerd door pcfruit, KU Leuven en PCH;
- TarOMAAAT: Naar een meer uniforme kwaliteit van tomaten tijdens het volledige seizoen, VLAIO-2017.0831 uitgevoerd door KU Leuven, PCG, PCH, PSKW en VCBT.





# VBT-SECRETARIAAT

**Luc Vanoirbeek - Algemeen secretaris**  
luc.vanoirbeek@vbt.eu

**Ann De Craene - Senior adviseur**  
ann.dekraene@vbt.eu

**Lies Elsen - Junior adviseur**  
lies.elsen@vbt.eu

**Patricia Vercammen - Boekhouding en databeheer**  
patricia.vercammen@vbt.eu

**Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties vzw**  
Tiensevest 136, B - 3000 Leuven  
Tel. 016/20 00 80 - E-mail info@vbt.eu - www.vbt.eu



V•B•T

VERBOND VAN BELGISCHE  
TUINBOUWCOÖPERATIES

Tiensevest 136  
3000 Leuven

Tel: 00 32 (0)16-20 00 80

Fax: 00 32 (0)16-20 30 35

[www.vbt.eu](http://www.vbt.eu)

